มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน
เส้นไหม

๑. ขอบข่าย

๑.๑ มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ครอบคลุมเฉพาะเส้นไหมที่ได้จากการสาวด้วยมือหรือใช้เครื่องสาวไหม

๒. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้ มีดังต่อไปนี้

๒.๑ เส้นไหม หมายถึง เส้นใยโปรตีนที่ได้จากรังไหม โดยผ่านกรรมวิธีการสาวไหม นำมาใช้ประโยชน์ในการทอผ้าไหม

๒.๒ รังไหม หมายถึง รังของหนอนไหม โดยการพ่นเส้นใยทำเป็นรังเพื่อห่อหุ้มตัวเอง แล้วลอกคราบกลายเป็นดักแด้อาศัยอยู่ภายในรังนั้น

๒.๓ การสาวไหม หมายถึง กรรมวิธีการดึงเส้นไหมออกจากรังไหมสดหรืออบแห้ง โดยคัดเฉพาะรังไหมที่อยู่ในสภาพดี นำไปต้มที่อุณหภูมิประมาณ ๙๐ องศาเซลเซียส แล้วรักษาระดับความร้อนของน้ำไว้ประมาณ ๖๐ องศาเซลเซียสถึง ๗๐ องศาเซลเซียส จากนั้นทำการสาวไหม อาจสาวด้วยมือหรือใช้เครื่องสาวไหม กรอให้เป็นไจไหม แล้วทำให้แห้งโดยผึ่งลมในที่ร่ม

๓. ประเภท

๓.๑ เส้นไหม แบ่งตามกรรมวิธีการผลิตออกเป็น ๔ ประเภท คือ

๓.๑.๑ ไหมเปลือกนอก เป็นเส้นไหมที่สาวจากเปลือกรังไหม อาจมีขี้ไหมหรือปุ่มปมติดอยู่บ้าง

๓.๑.๒ ไหมน้อย เป็นเส้นไหมที่สาวภายหลังการสาวไหมเปลือกนอกออกแล้ว และได้เส้นไหมขนาดเล็กเรียบอย่างสม่ำเสมอ

๓.๑.๓ ไหมดักแด้ เป็นเส้นไหมที่สาวภายหลังการสาวไหมน้อยออกแล้วจนถึงตัวดักแด้ และได้เส้นไหมที่อาจมีขี้ไหมหรือปุ่มปมติดอยู่บ้าง

๓.๑.๔ ไหมรวม เป็นเส้นไหมที่สาวจากเปลือกรังไหมจนถึงตัวดักแด้

๔. คุณลักษณะที่ต้องการ

๔.๑ ลักษณะทั่วไป

ต้องอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยตลอดทั้งไจ โดยมัดไจละไม่น้อยกว่า ๔ จุด เหนียว ไม่ขาดง่าย เมื่อตรวจสอบตามข้อ ๘.๑ แล้ว ผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบแต่ละคนต้องไม่มีลักษณะใดลักษณะหนึ่งไม่ผ่าน

๔.๒ เส้นไหม

ต้องเป็นเส้นไหมแท้

๕. การบรรจุ

๕.๑ หากมีการบรรจุ ให้บรรจุเส้นไหมในหีบห่อที่สะอาด แห้ง เรียบร้อย และสามารถป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับเส้นไหมได้

๕.๒ น้ำหนักสุทธิของเส้นไหมในแต่ละภาชนะบรรจุต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลาก

๖. เครื่องหมายและฉลาก

๖.๑ ที่ฉลากหรือภาชนะบรรจุเส้นไหมทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน

(๑) ชื่อผลิตภัณฑ์

(๒) ประเภท เช่น ไหมเปลือกนอก ไหมน้อย ไหมดักแด้ ไหมรวม

(๓) น้ำหนักสุทธิ

(๔) เดือน ปีที่ทำ

(๕) ข้อแนะนำในการดูแลรักษา

(๖) ชื่อผู้ทำ หรือสถานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง หรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น

๗. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

๗.๑ รุ่น ในที่นี้ หมายถึง เส้นไหมประเภทเดียวกัน ทำโดยกรรมวิธีเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน

๗.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้

๗.๒.๑ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป การบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน จำนวน ๓ ตัวอย่าง เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๑ ข้อ ๕. และข้อ ๖. จึงจะถือว่าเส้นไหมรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๒.๒ การชักตัวอย่างและการยอมรับ สำหรับการทดสอบเส้นไหม ให้ใช้ตัวอย่างที่ผ่านการทดสอบตามข้อ ๗.๒.๑ แล้ว จำนวน ๓ ตัวอย่าง โดยตัดตัวอย่างให้มีความยาวตัวอย่างละ ๕๐ เซนติเมตร เมื่อตรวจสอบแล้วทุกตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ ๔.๒ จึงจะถือว่าเส้นไหมรุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

๗.๓ เกณฑ์ตัดสิน

ตัวอย่างเส้นไหมต้องเป็นไปตามข้อ ๗.๒.๑ และข้อ ๗.๒.๒ ทุกข้อ จึงจะถือว่าเส้นไหมรุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนนี้

๘. การทดสอบ

๘.๑ การทดสอบลักษณะทั่วไป

ให้แต่งตั้งคณะผู้ตรวจสอบ ประกอบด้วยผู้ที่มีความชำนาญในการตรวจสอบเส้นไหมอย่างน้อย ๓ คน แต่ละคนจะแยกกันตรวจโดยอิสระ ผลการตรวจสอบของแต่ละลักษณะให้ตัดสินว่าผ่านหรือไม่ผ่านเท่านั้น

๘.๒ การทดสอบเส้นไหม

เมื่อนำไปเผาไฟจะปรากฏผลดังนี้

(๑) เมื่อนำตัวอย่างเส้นไหมเข้าใกล้เปลวไฟ ตัวอย่างเส้นไหมจะหดหนีไฟ

(๒) เมื่อใส่ตัวอย่างเส้นไหมเข้าในเปลวไฟ ตัวอย่างเส้นไหมจะลุกติดไฟอย่างรวดเร็ว

(๓) เปลวไฟมีสีเหลือง

(๔) เมื่อนำตัวอย่างเส้นไหมออกจากเปลวไฟ ไฟจะดับ

(๕) เถ้ามีลักษณะเป็นก้อนกลม มีสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลไหม้

(๖) กลิ่นคล้ายขนหรือเส้นผมไหม้ไฟ

(๗) ปุยของเถ้าแข็งแต่เปราะ เมื่อใช้มือบีบจะแตกง่าย

๘.๓ การทดสอบภาชนะบรรจุและเครื่องหมายและฉลาก

ให้ตรวจพินิจ

๘.๔ การทดสอบน้ำหนักสุทธิ

ให้ใช้เครื่องชั่งที่เหมาะสม